

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Педагогічний Університет ім. Комісії Національної Освіти в Кракові
Інституту Нейропсихотерапії (Відень, Австрія)
Центр системно-орієнтованого консультування, лікування та психотерапії ZSB (Австрія)
Центр психічного здоров'я Тоом Паргі, (Таллін, Естонія)
Коледж Санта-Фе (США)
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Хмельницький національний університет
Державний заклад "Луганський національний університет імені Тараса Шевченка"
Криворізький державний педагогічний університет
Регіональне представництво Уповноваженого Верховної ради України з прав людини
в Полтавській області
ГУ НП України в Полтавській області
ГУ ДСНС України у Полтавській області
Управління Патрульної поліції в Полтавській області
Гендерний центр Національного університету «Полтавська політехніка імені Ю. Кондратюка»

ПРОЯВИ РЕЗИЛІЄНТНОСТІ НА РІЗНИХ РІВНЯХ СИСТЕМИ: СІМ'Я, ОСВІТА, СУСПІЛЬСТВО ПІД ЧАС ВІЙНИ

Збірник наукових матеріалів

I Міжнародної науково-практичної конференції

23 листопада 2023 року

Полтава – 2023

МОТИВАЦІЯ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК УСПІШНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Тур Оксана,

доктор педагогічних наук, професор кафедри психології та педагогіки
Національного університету «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»

Успішна навчальна діяльність студентів закладів вищої освіти залежить від багатьох чинників, але найвагомішого значення, на наше переконання, набуває сила і структура мотивації.

Сьогодні в науковій літературі немає спільного розуміння поняття «мотив». Одні дослідники трактують мотив як психічне явище, що спонукає до дії; другі вважають, що мотив – це усвідомлена причина, підґрунтя вибору особистістю дій і вчинків; ще інші розглядають мотив як те, що відображається в свідомості людини, є причиною її діяльності і спрямовує на задоволення конкретної потреби.

Ми будемо розуміти мотив як внутрішню спонуку особистості до того чи того виду активності (діяльність, спілкування, поведінка), пов'язану із задоволенням певної потреби. Мотивами можуть бути ідеали, інтереси, переконання, соціальні установки, цінності.

За законом Єркса-Додсона [2], ефективність діяльності залежить від сили мотивації (чим сильніша мотивація, тим вищий результат), але такий зв'язок зберігається до певного моменту: якщо людина досягла якогось результату, а сила її мотивації збільшується, то ефективність діяльності починає падати.

Отже, мотив об'єднує характеристики не лише *кількісні* (сильний – слабкий), але і *якісні*, до яких належать *внутрішні мотиви* (напр., студент навчається бо йому цікаво, навчання для нього є значущим само по собі) та *зовнішні мотиви*, які можуть бути *позитивними* (мотиви успіху, досягнень, напр., студент навчається заради гарної оцінки, для отримання диплому з відзнакою) і *негативними* (мотиви уникнення, захисту, напр., щоб не виключили з числа студентів). Найефективнішим стимулюванням є внутрішня мотивація студента, тобто мотивація усвідомленої дії [1, с. 179]

Тривалий час науковці, дослідники, провідні педагоги-практики вважали, що успішність навчання залежить переважно від розвитку інтелектуального рівня особистості. Звісно цей факт відіграє важливу роль у навчанні, але, за нашими спостереженнями, значущого зв'язку між інтелектом та успішністю навчання студентів немає. Уважаємо, що сильні та слабкі студенти відрізняються один від одного не за рівнем інтелекту, а за силою і типом мотивації до навчання. Для

сильних студентів характерна *внутрішня* мотивація (їм подобається вчитися і отримувати нові знання, вони мріють опанувати професією на високому рівні та зорієнтовані на отримання міцних знань). Для слабких студентів характерними є в основному *зовнішні* мотиви (для них важливо отримати стипендію, скласти залік чи іспит, уникнути осуду чи покарання за погане навчання). Відтак висока позитивна мотивація (як компенсаторний фактор) може сприяти набуттю високого рівня професійної компетентності за умови відсутності спеціальних здібностей, здатностей, але у зворотному напрямку компенсаторний механізм не спрацьовує, тобто талановитий, здібний та ерудований студент, з високими рівнем інтелектуального розвитку не досягне успіхів у навчанні без бажання навчатися. Ті зі студентів, хто зацікавлений в навчанні, досягають кращих результатів, ніж їхні однолітки, які мають високий рівень здібностей, але низький рівень мотивації. З огляду на вищезазначене, у процесі професійної підготовки викладачам вищої школи варто ретельно дотримуватися принципу мотиваційного забезпечення навчального процесу, а, можливо, й цілеспрямовано формувати у студентів мотиви навчальної діяльності.

Отже, від сили прояву та структури мотивації значною мірою залежить і навчальна активність, і успішність студентів, сама ж мотивація може компенсувати недолік спеціальних здібностей або нестачу необхідних знань та вмінь студентів.

Список використаних джерел:

1. Квятковська А.О., Андросович К.А., Ковальова О.В., Прокоф'єва О.О. Особливості навчальної мотивації студентів перед вищих фахових та вищих навчальних закладів в умовах сучасних військових конфліктів // Інноваційна педагогіка. 2022. Вип. 49. Том 1. С.177-182. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2022/49/part_1/36.pdf
2. Психологіс: енциклопедія практичної психології. URL : http://psychologis.com.ua/zakon_yerksa-dodsona.htm
3. Синявський В., Сергеєнкова О. Психологічний словник. Київ : Науковий світ, 2007.